

ნაკლებ მოვიდა, მაგრამ ექვს თუთნი-
დგან ცხრა თუთნი ზვეთი არ ახსოვ
საპლენდ ღვირი. საკლავის იაფობა
ხრამ საანდროს დარჩენა.

* ქიზილი: 3 დეკემბერს ლია-
ხვის ხილის ქვეშ, ნაპირა ბურჯის
ძირში, ხალხმა იპოვეს აქაურ მცხო-
ვრების ალალო ხოჯაგვის გვამი. ირვივე
ნარჩები ლიახვის სრულიად იყო
ხალხით. ხილის ბურჯთან, სადაც გვამი
იპოვეს, წყალი იმდენად დაბალია,
რომ ნახევარ დღეა ჰეარაუდ გვამს
და იმისი იქ ბარათი წარმოადგენე-
ლია. თუ ვიფიქრებთ, რომ ალალო
ხოჯაგვი ზვეთი, ღრმა ალაგის დიპირა
და წყალმა აქ ჩამოიტანა, ეს უფრო
შეუთვლებელია, იმიტომაც რომ ბურ-
ჯიდან ზვეთი მორეგების საქაო
მანძილი და სულ დაბალი წყალი,
ავს რომ ამ პატარა წყლის სრულდებით
დგრ შედელო მორეგებანი ბურჯამდე
ჩამოვინა. უნდა ვიფიქროთ, რომ
ალალო ხოჯაგვი ძალიან მოკლე-
ლია და მერე აქ მოტანილი.

სამეურნეო საზოგადოების კრება

გომწონს, 8 დეკემბერს, შესდგავე-
კისის სამეურნეო საზოგადოების კრე-
ბა. ბანის ვიცე-პრეზიდენტმა მოახსენ-
ა კრებას, რომ ქალაქი შხად არის
დაუთმობის საზოგადოების ტერიტორი-
ადალანდის სკოლისათვის საქირო
წყალი წელიწადში ათას ორას მანე-
თად. ეს წინადადება კრების მიერ, თუმ-
ცა დადგინა მადლობა შეუთვლად
ქალაქის თეთ-მმართველობას, გუ-
გვრებით მიღებული არ არის, რად-
განაც საზოგადოების იმედი აქვს უფ-
როს იხვედ იშვირის წყალი, თუ რომ
შვირის საქირო წყლის გასაყენ ია-
რალბეს, რომელიც ითვს უფრომბს
„უახსნელი საზოგადოება ტერიტორიის
ტრანსფის“. ამის თაობაზე კრებამ
მიანდა ბანს ვიცე-პრეზიდენტს მოე-
ხადოთ ბანს რადღეს, წარმომა-
დგენდეს ამ „უახსნელი საზოგადოე-
ბისას“.

ლობა ტახტის მემკვიდრეობის გამო.
1730 წელს სპარსეთის შაჰი ტახტს
ძალიან დიდ გავრცელება ჩაიარდა; ამ
შაჰს სამხედრო ძალა მოაკლდა. აე-
დინელი მირამხანდის წინამძღოლო-
ბით სპარსელებს აუჯანყდნენ. სწო-
რედ ამავე დროს სხელო-განთქმული
ქართველი თავიდადობი კული-ბანის
გაძლიერდა თავის სასუთარის ჯარის
წყალობით და სპარსეთის შაჰსა ტახ-
მასს შეეწყობა აღმოუჩინა. ამ ამბავმა
შაჰი ძალიან გააშფოთა, მოიწვირა
კული-ბანი და თავზე აკოცა პატივის
ცემის ნიშნად. შაჰმა მადლობა გაუთხ-
რა. შეეწყობისათვის კული-ბანს და
დანიშნა სრულიად სპარსეთის ჯარის
სამხალარად. კოტორადგის ნინს შემ-
დგე კული-ბანი ვახდა რეგენტად და
მერე-კი, 1135 წელს, ავიდა სპარსეთ-
ის ტახტზე ნადირ-შაჰის სახელით.
ამავე წელს ქართველებმა სპარსელებ-
ის დახმარებით განდევნეს ქართლ-
კახეთიდან ოსმალინი. მას უკან ქარ-
თველები ნადირ-შაჰის შვირეგლობის
ქვეშ იმყოფებოდნენ. 1747 წლამდე
ქართლ-კახეთი მოქმედებს თითქმის
ყოველთვის სპარსელებთან ერთად.

III

ვიღებ თუ არა ნადირ-შაჰი სპარ-
სეთის ტახტზე, მაშინავე გვამართა მი-
წერამოწერა ხონთქართან. სხვათა შო-

შემდეგ ამისა დადგენილი იქნა ვა-
ნაშენისა სპარსეთის სახელმწიფო
ქონებათა სამინისტროს მილოკის
დებემა, რადგანაც იმ დროს პეტერ-
ბურგში უნდა იდგენსწყოლონ ორ-
მოცულობის წლის იუბილეი საპი-
ნისტროსი. აგრეთვე უნდა გავზნე-
ნოს დარესი, რომელსაც თან წაიღებს
და მიათმევის სამინისტროს სამეურ-
ნეო საზოგადოების ვიცე-პრეზიდენტი.
ვიცე-პრეზიდენტის წინადადებით,
ბანის არასანაინის მოხსენება იმის
თაობაზე, რომ დადგენილი იქნას პირ-
დაპირი აღმ-ბეცებობა პურისას სამხე-
დრო უწყობისა და მემამულეთა და მო-
წით-მოქმედთა შორის, შენიშვნები-
თურთ უნდა გვეგზავნოს სახელმწიფო
ქონებათა სამინისტროს, კრებამ საქი-
როდ არ იცნო არასანაინის პრივი-
ლეგია, რადგანაც სამხედრო სამინისტროს
უახსენებია სახელმწიფო ქონებათა სა-
მინისტროსათვის, რომ თუმცა თქვე-
ნი ახრი დიდაც კეთილიაო, მაგრამ
პურის ვიდრე შესახები კანონები სა-
ხედრო უწყობისათვის იგივე უნდა დარ-
ჩეს, რადგანაც იმ ვანონების მიხედ-
ლობაში მემამულენი და მოწით-მოქ-
მედნიცა მესხი.

ამის წინადადებით გუბერნატორ-
მა, რომელსაც ახრად აქვს სურათსში
გამართლის საბალონო კულონი,
სთხოვა სამეურნეო საზოგადოებას
—ერთი რომელიმე წევრი გამოე-
ღებინე ქუთაისში ფერმის დასეთა-
ლებით მუშაობა; საზოგადოებამ ვა-
ზნა ქუთაისის თავისი წევრი, ბანი ოს-
ტაპოვი. ბანს ოსტაპოვის დაუთვა-
დალანდის ფერმა, შეუტყობა სხვა-
დასხვა ცნობა და ის ახრი შეუდგე-
ნია, რომ ქუთაისის ფერმა დიდაც
კარგი ადგილი ბაღოსნობისა და ღვი-
ნის კეთების სკოლისათვის და ამ გვარი
სკოლა ძალიან საქიროა მთელ გუ-
ბერნიისათვისაცა. ბანის ოსტაპოვი-
მის აზრმა ორ ბანადაც გაჟოა კრება;
ზოგნი სრულიად დეთანხმდნენ ოსტა-
პოვის, ხოლო ზოგნი-კი ამტკიცებ-
დნენ, რომ ქუთაისის გუბერნიაში
შეუძლებელია მოვიდეს კარგის თე-

რის გაუფრენა ხონთქარს ერთი ფრი-
ად საყურადღებო წინადადება, რომ-
ლის შესამე მუხლი ამბობს: „უნდა
ნამუდამად ადგარსადღე იქმნას ქარ-
თველი ტყვეობის გასაიდგავი; ხონთ-
ქარმა უნდა შეისრულოს ეს ტყვენი და
ამ უკანასკნელთ მისცეს უფლება თა-
ვინათ სამშობლოში დაბრუნებისა“.
გარდა ამისა ნადირ-შაჰმა დააწესა ის
კანონი, რომლის ძალით სპარსეთში
მყოფ ქრისტიანებს მიენიჭათ დიდ თა-
ვისუფლება. საზოგადოდ ამ გვარი თა-
ვისუფლება ნადირ-შაჰმა მიანიჭა ყველა
საქრისტიანოებს წინამძღოდეგნელებსაც.
მაგრამ ყველაზე უფსანიშნავი ის არის,
რომ ნადირ-შაჰმა სრულიად უარ-კყო
ერთი წინადადების შაჰისაგან დაქრისტი-
ანი ბარბაროსული კანონი. აი კა-
ნონი იყო ის კანონი: საქართველის
ისტორია გვიმოწმებს, რომ ბერნი
მეფენი ძალი-უნებურად გამაძლია-
რებულან; მაგალითად, როსტომ პირ-
ველი, ირაკლი I, თეთი სჯულ-მდგე-
ლი, ირაკლი II, თეთი სჯულ-მდგე-
ლი, ირაკლი III, სპარსეთის შაჰები
ამას არა-კვებოდნენ და სხვადასხვა
იმ ქრისტიანებს, რომელნიც მათ სამ-
სახურში იყვნენ. აი სწოლიდ ეს კა-
ნონი, რომელიც ძალის ატანდა ქარ-
თველების სპარსელების სამსახურში
ყოფნის დროს უტყველად მიყოლი მპ-

სების ხილულობა და ამიტომაც საქი-
როა ისეთი სკოლა გაიხაროსა,
რომელშიაც უნდა ასწავლიდნენ მე-
ბრძენელებს და ღვინის კეთებისა.
კრებამ ვაღწვეტილი არა დაუ-
გერია არა საქმის შესახებ, რადგან-
წინაა თვით საქმე ურბად მიმდებ და რო-
მელია, ამიტომაც კრებამ დანიშნა კო-
მისია, რომელსაც უნდა გამოიაროს
ოსტაპოვის აზრი. კომისიის შედ-
გენენ: ბანი გვეცვი, ოსტაპოვი,
ხოჯაგვი, ა. ბაქაძე, ზელინსკი და
ი. წინამძღერიშვილი.

წერალი გვარად

(სხვა-და-სხვა ამბები)

გვლია, როგორ ფაჯის და სასწავლ-
ეული ისეა დაშორებული ერთი-ერთისა-
ნათესა, როგორც და დადგინდა;
ფაჯის სასწავლებელს არ აქვს, ხელს არ
უხარაფს და სასწავლებელად ვაჩუ უბ-
ეკა. მაშაფე სასწავლებელში ბერნი-
ნი სუთი-გვესი სათა დაწესა, დანი-
ჩენს დროს ტატკის სასწავლებელს გ-
რად, ფაჯისმა სხედე. მას აკუფებს და
როგორ აკუფებს თავის საქმეს ამ დროს
მოსწავლენ—ამის შეთხვეული ანარი
არის; ამას არაინ არ დაეკეს, რა-
ნაოა ფაჯისმა ტრადიციას ბაჟა? რა სწე-
რის სასწავლს იქნის სასწავლებლის გ-
რად? ვინ იღის. ამას სასწავლებელს არს
დასწავლს, ოღონდ შეიბრძნება გლამის რა-
გარეკე გატაროს სუთი-გვესი სათა და
შეუდგე უფლებს და შეუწერს უხინის მა-
სა თავა და ტანი. როგორა სწავლობს,
როგორ იტყუება, რა სურსეებს იქნის ბა-
ჟი სასწავლებელში—ყველა ეს ფაჯის
არ აფეჭებს და—თუ უკანტავდ არ
ეძიებო—უფეჭებულად ჰკავდა. მშო-
ბადა ჩამოიფეჭის შეიდა, მშინად და-
გერეს სხადე დარბადატე სასდის-
მარტონთან, რომელიც თავს იმინის
მშოლად შეგირდის უფობდა; გასწეკს,
წავა და სმამოს თათგონთ მისაგებულ
თავს და ვითსთავდ ზადრ იეთსაგს სო-
დმე, ბაჟი ათას გავტრებაში, დასე-
ტება უჯავრა-ჯავრას უმტრონობისა

მაღის რჯული, ნადირ-შაჰმა ზადრ
შეაწინადა.

ამ განკარგულების დაწესებამდე მოს-
და ერთი მაგალითი, რომელსაც უმ-
ნიშნებოდა არ ჩაიხარა. ომან მიფენ-
ბეგის ისტორიიდან ჩვენ ვიცი, რომ
1737 წელს ნადირ-შაჰმა პატარა ირაკ-
ლი ბაგრატიშვილი უნდა საომარად ინ-
დოეთში წაეყვანა. მხოლოდ რადესაც
პირველად წარსდვა ირაკლი შაჰის წი-
ნით, ნადირმა საშინელის მისხანე-
ნით და სასტიკად ჰკითხა: „არ მი-
ღებ მამაშინის რჯულსაო? ირაკლიმ,
როგორც დიდად ღვთის მოყვარე-
კრამი, უშიშრად მიუყო პასუხი: „ჩემი
სიყვლილ შეხსამღებულ არს და სუ-
ლის ვერვის ძალ-უფს და არც მე
გამაძმადიანებო“. ამ გვარი ნამდ-
ვილი გმირული და პირდაპირი პა-
სუხი ძალიან მოეწონა ნადირ-შაჰსა
და ირაკლის შემდეგი ნუგეში სცა:
„ნუ გეშინია, მე აღარ ვაძიებულ-
ბო“. დიდახან არ გავფიქრა ამის შემ-
დგე და ასეთი წყალობა დანაშთენ
ქართველებსადე მოილო შაჰმა.
შედარებით ქართველებისათვის ნა-
დირ-შაჰი უფრო გულ-მშობლივარი
იყო, ვიდრე სხვა შაჰები. მან დაური-
ცე ქართველებს მრავალი მამულები
და უფრო ჯარის შესაკრებლად. ამით
შაჰმა ქართველები გვიერთულა; ამ
წყალობის სამაგრიდ, ნადირ-შაჰი,

გამო და ათას ვაგარს სულის და გუ-
ლის გამრეწვლს და გამსწავლებლს სწეს
იქნეს ეს სწავლობი სენი დღით-დღე
მატულობს, ფეხებს მგვადნად დაგას-
ადამიანის სულში და სამედიცინად სწა-
ტრეს იმის სუფასს. ამიტომაც არის,
გვანებთ, რომ პირველ-დაწყებითი კლა-
სისა ატეხით აიყვას ოთხ-კლას-
ისას სასწავლებლებს და მეოთხე კლას-
სამდე საზოგადოებრივ მასწავლებლს ათა-
თომეტე ძღვეს შეათავებს ხოლმე სწა-
ვლას. როგორც ზემოდაცე ვთხით,
შეგირდებ უფრო არ უგდებს და სწა-
სნობის ბაჟის ნობი ბურჯს რჩება
ღვთის ანაზარად. მხოლოდ მტკიცე ბუ-
ნისინი თუ ვატყენს ღვლას ბოლოში,
დინარჩენი-კი სვეტიან გარეხილების მო-
რეგე და სამედიცინად შიგნეობან სწა-
ვლას-ანათლებლას.

შეგირდებ სასწავლებელში
საკმაოდ ადგენენ თავა-უფროს ბაჟებსა
სკოლის გარედ. გარემო მშოლად სა-
სწავლო სასწავლებლის მოსწავლეთათ
დაიარებათ სსხელებში, თავა-უფროს და-
განებენ იმთს ცხოვრებას, უთა-ტყეკს,
შეადინებებს; თუ შუადმდე არ და-
არებათ, დღე გამოშვებით მიანდ; ცტ-
როსინებენ მოშაგებთ და სხვას ბატ-
როსებს შუადმდე თივე, როგორც სწავლობს
მათი მიხედ, როგორც უთა-ტყეკა ატეკს.
თუ მოსწავლე რამეინასამე თივის გან-
დალაზამი სწავლაში, ანუ უთა-ტყეკა
გუფს ნიშნს მიიღებს, მაშინ წრიდით
ბაჟებში სწავლაში, ანუ უთა-ტყეკა შე-
გობინებენ მოშაგებს, დონის-ბიკე-
სმხარის რამე თივისს შეიღეს გასწა-
წობლად, გითხდ ბაჟსად დასაუ-
ნებლად. სწინად, ძღვან მწინად, შო-
ბულის დახმარება სსიგითოდ წავა სო-
ფი და ის ბაჟი, რომელიც წინამდგე,
გუფად იტყუება, იტყუება, სწავლს უმ-
ტყეს, უთა-ტყეკათაც სხვას უფს არ
რჩება.

ესევე არ თქმის გორის შოგრე სას-
წავლებლზე. მოსწავლენი ღვთის ანაზა-
რასაზე არის სასწავლებლის გარდა;
სწავლობს და დანს ეჭმს-ეჭმს; ჰმარა-
გეკ კრებს, ჰდიდეს; და დანს ღუჭებში
და ბაჟის სწავლასა სწავლობენ. რა-
სკვერეგლია, ამითან რომ დაიარება

ყოველთვის, როცა-კი მოისურვებდა,
მოითხოვდა ხოლმე ქართველი მშე-
ნიერ ცენტროსანს ჯარს, წრე დიფიქტობა,
რომ წარსულ საუკუნეში ქართველი
ცენტროსანი ჯარი იყო სამავალითა
და სახელო-ვანთქმული მთელს მცირე
აზიაში, ბერნი იმ დროის წარჩინებულ
სპარსეთის სარდლებში ქართველებიც
ერთნენ, ჩვენ ვიცი ნამდვილად, რომ
ნადირ-შაჰის ჯარი, რომელიც ხონთ-
ქარს ეკრებოდა, იყო ამოხარული სამ
წაწილად და ერთის ნაწილის წინა-
მძღოლად იყო ქართველი თავადი, თუ
არა ეცდებოდა, გივი ამოხსნებოდა, სახე-
ლოდ სპარსეთის შაჰი შეეძნა შემ-
დგე სამხედრო მასწავლებელი ირაკლი
მეფისა. 1737 წელს ჩვიდმეტის წლის
ირაკლი ბატონიშვილი ინდოეთის
მხედრობაში დანიშნული იყო ქართლ-
კახეთის უფროსად. ნადირ-შაჰი ამ-
ბობდა, რომ ქართველი მცირე რაზ-
მი ინდოეთში მხოლოდ იმითგამ მი-
ყვას, რომ სამხედრო საქმეებში გავ-
წურთოყო, მაგრამ ჩვენ-კი ვთქ-
ვით, რომ კვიანს ნადირ-შაჰს სხვა
მოხსარებელც ჰქონდა. შაჰს არ უნდა-
და, მალე დაბრუნებინა თავის ქვე-
ნისათვის ისეთი გმირი და წარჩინ-
ებული სარდლი თავის რაზმითა, რო-
გორც იყო ირაკლი ბატონიშვილი.
თუმცა ეს ახე, მაინც ჩვენ გვაქვს
საბუთი ფიქტობა, რომ ნადირ-შაჰმა,

დენს სასწავლებლში, მაშინ ახე ზადრ იქ-
წავლენ, უჯავრა-ჯავრას თრეგას ზადრ
დაიწყენ და სწავლას ბუკითად შეუ-
დგებან. მშინ და მშინ-წინ ისეთი
ყოფისათვის საშობაჯგუფო სასწავლე-
ობა მოწყონი, ისეთი სინარად თა-
სწავლებელი დადიდნენ, ისეთს გას-
ადგენ, რომ სასწავლო სასწავლებლის
ადგილობრივი გამგებანს იძულებული შე-
იქნას გამოეხსნებინა თვით მოსწავლე-
თა მშობლებისათვის, რომ არამდე და
არამდე არ დაეყენებინა შეიღება ამ სა-
სწავლებლში, ანუ ამ სსხდის-ბატონებისა, სა-
დაც საშობაჯგუფო სკოლის მოსწავლე იდ-
გა. საზოგადოდ, სასტიკი უწარღვლას
იყო მიტყეული, რომ გუმარა რამე არს
წინათყო იმითან; არამდგენდნენ თივის
შეგარეგებს, როგორც გვითრეგნებს.

მაგრამ დღეს, ჩვენდა სსისამოიროდ
და ბაჟის სსიგითად, საშობაჯგუფო
სასწავლებელსად წავდა დატრიალდა ბუ-
ეო. უგვესი უთა-ტყეკებს სსი-
გობა სკოლის მოსწავლეთათვის სასტი-
კი უწარღვლას მიიღეს ახლად გამოეწე-
სებულად ინსპექტორმა ამ სასწავლებლ-
ისა, ბანი ს. შამ-ბეგ. ნანს ახ
თი უწესობა, შეგირდებს შორის არს
სსსტიკად სწავლება, მაშინვე ქართველად
შეგარეგე იმის შეღებებას; დაწესა, რომ
კვიან-გუმი დღეობით უსთოვდა შეგირ-
ბენი დღითი სასწავლებლებში; აქვამ
მორიად გველა მასწავლებლებს მიეჭეს
ბაჟები კველასაში წარვა-დღეობებსა
სსი. შოგრე და უფრო შე-
სანსაზე განკარგულებას ბანი შამ-ბეგს.
მისწერს მოშაგებს და სსსსტიკად
ბაჟის მასწავლებლების, რომ გამოდგე-
ბულიდნენ სასწავლებლებში. ერთს ვიგარ
დღეს, დანიშნულს სათაზე, საკმაოდ
ბოლოად შეგირდებენ მოშაგები და სს-
ლის ბატონობა სასწავლებლებში; აქ იყე-
ნენ ამავე სასწავლებლის მასწავლებლი-
ცა. ბანი შამ-ბეგ, ინსპექტორი სასწავლ-
ებობას, წამოხდა და ფონს ქართულად
ბოტენ იმითგამ მიეცა წყალი, რომ ერთად
შეგარეგებდა მადით, ემოქმედობა, რთა
თქვენმა შეიღებას სწეც გასწარონ,
სწავლას უმტრონა. მატრე მე ჩემის
მასწავლებლებთან ვგას გავსდებო, უთ

როგორც დიდილი შვილი, ისე გავ-
ზარად საქართველოს პატარა ირაკ-
ის უღლებს იყერიასა.

ინდოეთის ლაშქრობაში დიდი სს-
ხელი განთქმის როგორც სსიგობა-
ხელი ქართველობაში, ისე კვიროდ
ირაკლიმ. ნადირ-შაჰი გავიგრე უფი
იყო ირაკლი ბატონიშვილის სამსწე-
როს ნიჭით. ერთის საშინელის ომის
დროს შაჰი მსწარული ცენტრდენ
ვადობტა, მოაწყოდა თავისთან ირა-
კლის, მოიხსნა წვილდენ ხზალი
და ირაკლის შვირატყა: „შენმა
ქართველებმა და კვირად შენ ისე
მოამაწონეთ თავი, რომ ამ დიდს ომ-
შივე მე მშინის დიდი მადლობა ვაღ-
ვანობათ. შენი სასწავლო იყო ის
ხმალი; თქვენმა შვილის-შვილებმა
შნახონ ხოლმე ეს ხმალი და იტყო-
დნენ: „ნადირ-შაჰი ვაგვიყოფა იმ ქარ-
თველებმა, რომლებიც მის წინაშე
ძლიერ-ბოლოდნენ დიდის მამაკო-
ბითა და გულადობითა“.

მათილოდ, ეს წრეელი წლილი
გულ-კეთილის ნადირ-შაჰისა განზო-
ცოდელ ჩვენს საუკუნეში. როგორც
მოგვეხსენებთ, ალქსანდრე ვახტან-
გის ძე ორბელიანი ირაკლი მეფის
„შვილი-შვილი იყო დედით. აი რასა
სწერს ერთს ადგილის ალქსანდრე
ორბელიანი: „ბერეჯული ენახამ ხო-
მე იმ ხმალი ჩემთა წინაპართა მოსა-
გონადო“.

ქალის სურათსა კურთხედა, უმეტესად ერის შვიკონის კარნახს ქალს. თავსუქმა ფრანგმა, ქალის სიამაობა აღტყვევებდა, გერ მიიბოძა, მივიდა ახლო ქალს, ქალმა ზღლით გიჟი და ურჩა ფრანგს: ჩვენი დიკარე პეკადმ, თუ შენი თავი ჰქონდა გილოსო. ფრანგი იმეღმეღი იყო კადრანა და მედ-მედიკოსად გამოხადდა.

ქართის ქალის სილამაზესაც ძალიან ფასი თურქე სდევს ადამიანად მკვირვებო:

თუ ძალიან ლამაზია ქართის ქალი, ზაზარმა 15 ხარად ვისესტენ; ხოლო თუ უღამაზია, ამბობენ, ერთ ხარადაც არა ჰქონდა, ვი იმას ვინც გუკუბავს და ქართის ქალს მოიტყუას. მთელი ტომი ამხედრდება და ამს დაუწყებს იმ ტომს, რომელსაც ზრალი დაუგებს მოიტყუებო.

ერთხელ თვით ელისივერსათვის დაუშინათ თათრები ქურთებს, მაგრამ რაკი შეუქმნდნენ, რომ ეს კაცი მშვიდობიანი მგზავრობა, თავი დაუნებებიათ და უთქვამთ: ქალი მოგვკლავს მტრებმა და იმით მდევრად ვართ გამოსულით. ისეთი დამაზი იყო, რომ სულ ცოტა რვა ხარი მინცა დიდათა.

წვრილი ამები

— ნიუ-იორკის სასამართლოს ანარსისტ მოსტატისათვის 10 ათასი მანეთი გამოაჩინებია და გაუზიარებია იმ დროდღე, ვიდრე მოსტატს საქმის სასადავო სასამართლო გადაწყვეტს.

— ზავრანის მშობრეულებს უკვლავ რა ღაცა უგადურება სდევთ. მაგალითად, ამ დღემდე შინაგარეულების ლუტო-ზოლიანთაგან ნადრობას დროს მწეკან ძაღლს უგებენ. ამბობენ თურქე, რომ ეს ძაღლი ცოცხალი იყო.

— სრფის სახეობა შუქრანა „Gil Blas“-ის რედაქციას, რომ ამ რედაქციამ ხემ ასად პეისს „La Torca“ ღაცა და აგრეთვე წინახდელ ნაწარმოებთან ზოგერთი ადგილები დაიწმება და თავისად გამოაცხადდა ზეიმისსენიულის განათაზი.

— ამს წინად ზურღანში ერთს თა-ტრის მოთამაშეს თავის სტრასზედ ამს-სახურის თუბალით გადაუხდეს. სუქმა შაი, რომ არტისკა სამეფო თაქტრისა დეიანეკე მე-5,000 ჟრას, გამოდის თურქე ერთსა და იმავე სტრასზედ 185მ წლადღეს დაწვეულებო.

— ჰანოტრში სტრასზედ, უმად ღე-ნაყესა და ღაბერ მიღლის დაწვეულებით ასევე კომადის — ჰანოტრით დამი-ნუქრულია. ამ ნაჟისა სსავდლოდ იგდებენ იმით, ვისაც ჰანოტრება სწამს. ამ კომადისას სლო სანგუმი წარმოადგენენ „Palais-Royal“-ის თაქტრში.

— ექსლანს უფრო უმჯობეს, ღღარა მსურს, რომ სვება შირანს გაზ. „Petit France“-ს გამოცემულად ვიოვლო-დლო და აგრეთვე ხელა აუღას სტა-დრო-გამოშვებით გამოცემაში მისწავი-ობასზედ.

— უკვლასზედ მტოი უფლო სოფრან-გეთს ქმნ თურქობისა მართებს თურქი. ამ ქმნს უფლად სამს თათრმა გუმინკა-სუე 400,000 მანათამდე კლავდა სთე-რანგეთის პანკავან.

— პრისტი ვურცა, მამს ესლანდლის ხინეთის იმპერატორისას, რომელსაც უმე-შეიღე პრინსს“ უწოდებდნენ, მანკაში ცადრეცხვიადა. ამ პრინსის რეკტრ-ბის დროს კერძობის დამოუხატობა დი-დას გატვირთეს ასევე სანგენ თურქი, რომ ხინეთთან კეთილი გაკუობლება და

მეგობრული დამოკიდებულება ქმინდათ — იტალიაში დიდი ხანია იტალიან-რომ განმარტდომ სიყვადლს შეიღებ. თ-ვისა ნატალიოპოტოფი დასტრეკა დას-ბუქად უმეკ მომსადებელი. ამბობენ, გრანსდლის დატრეკებული სელ-ნაწრისა სრუელ-დარეულისა, რომ იმისა რე-ზელ მიკავას და დაუქვდა უოკლად შე-რეულებულია. კანტრის განდგობი დი-დის სიყვარულით აქწრს თავის მსე-რობას და პრეობებს, ესაფ უმეკ შეს-დგომის ამ წიგნის ბუქდავას.

— ამს წინად რეიშნ-ფიგეტრუს რე-ინს გზის ღანდასზედ პრამსდლს მი-ელი მატრეხული გავაუბრებია კლდის რეინსის გზის სადგურს ახლო. გოკონ-ებში მსსომარეინი მხოლოდ ცოტად და-მაკუებლან.

— ამ სანკაში სტოკჰოლმი დაუ-რ-სებათ დედათა კლუბი, ამ კლუბში ხა-რული ღაცრასული აქთ ვუქვებს და ამას გარდა კლუბის წევრები მხოლოდ დეკუმუსა სადგურებს, ტელეფონის სა-დგურებს, ფოსტებს და მანკაში მომე-შეკე ქალები უნდა აქწენ; გათხავის ქალებსაც ნება კლდური ნაწიწრის ამ კლუბში. კლუბის სადგური მშენებარად მორთული და მოწვინალია; მხოლოდ მწეხე სტოკჰოლი არა დგას, რადგან პ-ს-ნო სსტოკჰოლმ ღაცრასულია. კლუბში მოსადარეუ ქალები წიგნებს კითხულობ-ბენ, ბასნებენ, ხელთ-სამბობენ და ვეჯ-ს და სურთ სსსქელს „Edda“-ს ხანო-ბენ. ეს სსსქელა ღაღაღაუღე წიგნისა, შერისა და კონიათისგან ვთვლიან. ე-ს-სეთის ამ კლუბს „მირეკლს კლუბს“ ე-ს-სან. ეს მართალი არასა, რადგან ჟურ-1870 წ. ჩესთა მანკაში დასრულე იქ-მას კლუბი, სსადგ სსეული ქალები იე-რადიუსდენ, უწრსად-სკეთებს კითხე-ღაბდენ და პასიადენ.

დეგემა

8 დეკემბერი

პრეზიდენტი. სენატმა განიხილა სასაქონლო საჩივარი სტავროპო-ლის საქონლო გამოვლინის წევრისა და ხაზინადრის ერამდოვისა, ქ-ნა-ქალის თავის როზნოვისა, გამო-ვლინის წევრთა რომინისა და ჩერ-თამასოვისა, რომელთაც ტუფილი-ის სახისარეილი აზღაურებდა გა-დაუწვიტა — ერამდოვის ფულის გათიანგვისათვის 2 წლით „ისპრა-ვიტული როტემბი“ ყოფნა, ხო-ლო დანარჩენთა სსსტეი სუვედელი გამოუხდებდა. სენატმა დაამტკიცა აზღაურის ვარდაუწვიტებება.

9 დეკემბერი

ქმნი. „Kelnche Zeitung“-ში დაბეჭდილი ერთის საშვიდრო-კაცის წერილი გავრცედა „Русский Инвалид“-ის პასუხად: რუსეთის საზღვარზე გერმანიამ ჯარების მომარტება დაიწყო მხოლოდ 1887 წელს, ვაზაფურსს, და არა ამ ხუთის წლის წინედ. ერთობ სა-მ-ხედრო ძაღ დონის მომარტება გა-მოიწვიო საფრანგეთის საოცარმა შეთავაზონებებამ; გერმანიამ იძუ-დებულ იყო დატრეკებისა ელზას-ლორენში ის ჯარები, რომდღე-ბუ უნდა სთავდოიყენენ დაბინავ-ბუდენი ადამიანდეთ პროვინცი-ებში. გერმანიამ მხოლოდ მას შემ-დეგ წამოსწია ჯარები რუსეთის

საზღვრისკენ, როცა თვით რუ-სეთმა თავისი ჯარები წამოიყენა გერმანიის საზღვრისკენ და რომ-ცა რუსეთის მწერლობამ დაიწყო მტრული დამარეკი გერმანიისკენ გერმანიამ მხოლოდ რამდენიმე ბუტულიანი და ესეადრინი წამო-სწია რუსეთისკენ. „Русский Инвалид“-ის სიტყვით, გერმანიის ადოზავდოიის შირივ გაუყვანია 4850 კილომეტრი რეინის გზა; მაგრამ სსქემც ის არის, რომ ამ-დენის რეინის გზისათვის პრე-სიშიმი, საშვიდრობარ პოზონანსა და სიღუზიშიმი საგამო ადვი-დლოც კარ არის; რას ნიშნავს, ამბობს იტლინის ვაზეტი, „Русский Инвалид“-ის სიტყვები, ვითომ გერმანიის შეუძლია თერთმეტის რეინის გზით წასასხას ჯარები რუ-სეთისკენ, ცნობილია, რომ გერ-მანიის არსად არ გაუყვანია რეი-ნის გზა სამხედრო განზრახვით. გერმანიამ რუსეთის შირისკენ უე-დლა რეინის გზა გაიყვანა მხოლოდ სავაჭრო განზრახვით. ეს გზა განსაკუთრებით იმისთვის გაიყ-ვნეს, რომ რუსეთსა და ბაღდატის გერმანულ ნავთ-სადგურებს შორის მისვლა-მისვლა გაადვილებოდა. შემდეგ „Русский Инвалид“-ი ამბობს: გერმანიამ აავო მშენიე-რი ცინე-სიმბერეთი, ტორანი, პო-ზონანი და კენისბურგი და ბერეთე ამავრებს ვრადუნეს; აზღად გა-ზეთს დაუფიქრია, რომ ეს ცინე-სიმბერეთი დედა ხანია რაც არ-სებობენ; რაც შეეხება ვრადუნეს გამავრებას, ამის თაობაზე თვით გერმანიის საშვიდრო უწებამც არაფერი იცის. შემდეგ კვდნის გავით ამბობს: ტუცილითა, ვი-თომ ავსტრია ამირებს შეთავა-ზონადგებასა; პირიქით გავითი ამბობს, რომ რუსეთი სრულიად მზად არის საომარდლო. „Русский Инвалид“-ი ცდილობს დაამტკი-ცოს, ვითომ რუსეთი მინცა-და-მინც უნდა არ არის საომარდლო. 1887 წელს შემოადგომდა რუსეთ-მა შირიში სასმსურში უკვლოდ დაბოივიდინი; ისეც დაბთნოვს თუ არა ენენ? რას მოსაწეებს ისა, რომ თვითთავს საუკადუ-როთა რაზმს მოუმატეს ორ-ორი ესეადრინი? რას მოასწავებს ისა, რომ საომარ თენსუედ დაუწენუ-ელი საგავადროთა დევიზების ბ-ტარეიები? რუსეთის რეინის გზე-ბი მხოლოდ საშვიდრო განზრ-ახვით არის გაუყვანია; რაც შეეხე-ბა ცინე-სიმბერეთა აუებას, ამშიმი რუსეთი მხოლოდ საფრანგეთს ჩამორჩებოა.

საქალაქმადრო სმოდანი ქრისტეს ელდ ზაქს(1887) წელს უფლი. მშენის შექმნამ 7395. ჰქელი ინდიქტიონი მე-4, აქსი ქორონიკონი—790—479 წელი. დაწყო 1408 წ. და ავადგა 1940 წ. ახალი ინდიქტიონი მე-4, ამის ქორონიკონი—448 წ. აღწეულია, დაწყო 1844 წ. და ავადგა 1876 წ.

1887 წლის ზედ-ნაღები—14. დამკვეძი 31 დღით არის

10 დღე ხუთშაბათი, ქალწ. - მოწ. მი-ნისი, მოწ. კრძალვისა და ეგვრათისა, გა-თლო, წმ. ამბროსისა, სიმეონ, თეოდოსი-ეს-სი, და სს. მსუღელ, მე-8 რიცხვი თოვ-ის რეზიდენ-ანბრისა, 1305 წ. კვირისა. — ქვეშარეუ. შუა-დღე 11—59. ტუფილიში მე-4 აზღის 7—95, ჩადის 4—34, მთავრე 6 დღისა.

კერძო განცხადებანი

სომეხის ხსნულითა ნრსენხანის საომარდლო და სალიმბატარო ზაზათი

„ი ვ მ რ ი ა“ 1888 წ. 1-ს იანვრიდამ ვაძიავა ვოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ-მოსდევენ კვირა-უქმებს.

შ ა ს ი:			
12	თოთი	10	მ. — 6
11	„	9	„ 50
10	„	8	„ 75
9	„	8	„ 3
8	„	7	„ 25
7	„	6	„ 50
6	თოთი	6	მ. — 6
5	„	5	„ 25
4	„	4	„ 75
3	„	3	„ 50
2	„	2	„ 75
1	„	1	„ 50

საზღვარ-გარედ დაბარებული ელირება—17 მან. მთელის წლით. სოკლის მასწავლებელი, იევირა მთელის წლით დღემობათ 8 მან. ტუფილისა ვარედ მსწავრებოთ უნდა ამაზარს სეკეთი მქაბგის დარეკო: *Тифлис. Во редукцию газет „ИВЕРИЯ“*. თუ ტუფილისა დაცვეთილი ვაშეთი ტუფილისა ვარედ დარე-სზედ შესვალა ენემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციამ ერთი მანათი; სხვა ყოველის აღრისის შეცვლას—4) კან. თუ თთვის განმეოლობაში დაცვეთილი ენემ ვაშეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდგის თთვის პირველ დღემდე ვაშეთი. განცხადებანი მთლიანად ვაშეთის რედაქციამ.

შასი პანსაბაშის დაბამდვისათვის: 1) მუთისუ კვრდსელ თითოჯერ სტრამონი 8 კან., პირველსუ—16 კან. 2) სოკლ უკანასკლავა გვრად 30 მანათი, ხოლო პირველი გვრად—60 მანათი. რიცხვი სტრამონისა გამოაჩინებამას იმას ვკვლავსად, რამდენს ადგილსაც დასტენს 25 ასო ვაშეთის ტუფისათ.

სენაწაწარ და საგამოვლ დანაშნული წერილები (კარკასონდენებ) რედაქციის სახელმძაზრდელს უნდა გამოიშვან. მუთისუ ხელ-ნაწერები, ანუ საგამო-წერილები, თუ საბრეკა მოთხოვნა, ან უსწორედულ ექსტრას, არ დასაბეჭდეს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიხარეს; მტრე რედაქციას ველარ მოსწონებ.

არა-გარან მაწერ მაწერას არ დასაბეჭდობა ხელ-ნაწერებს და წერილებს შესხსნუ რედაქციას არა კანსრულობს. პირდაპირ მთლიანარაგებისათვის რედაქცია თავისუფლად იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმების გარდა, პირველ საათიდან სამს საათამდე და სამდობით 7-დან 8 საათამდე. რედაქცია იმყოფება: ახალ-ბებუთოვის ქუჩა, სახლი ზუბალოვისა, № 9.

პრეზიდენტი

შ ა ს ი:			
სეო-მანათიანი ოქრო	—	—	9 20
ტამბულის ეპონები	—	—	183
მანათიანი ვერცხლის ვული	—	—	1 85
50% პირველის შინა-განის სენის მომკემ-ბილი	—	—	273 1/2
— მეორისა	—	—	244 1/2
კირანობ. ვერცხლი:			
ტუფილის პანისა	—	—	100 87
ქეთაისის პანისა	—	—	98
ტუფილისის სურთავი-რო ნდამის სსოვად-გებისა	—	—	93 1/2

საქალაქმადრო სმოდანი

ქრისტეს ელდ ზაქს(1887) წელს უფლი. მშენის შექმნამ 7395. ჰქელი ინდიქტიონი მე-4, აქსი ქორონიკონი—790—479 წელი. დაწყო 1408 წ. და ავადგა 1940 წ. ახალი ინდიქტიონი მე-4, ამის ქორონიკონი—448 წ. აღწეულია, დაწყო 1844 წ. და ავადგა 1876 წ.

1887 წლის ზედ-ნაღები—14. დამკვეძი 31 დღით არის

10 დღე ხუთშაბათი, ქალწ. - მოწ. მი-ნისი, მოწ. კრძალვისა და ეგვრათისა, გა-თლო, წმ. ამბროსისა, სიმეონ, თეოდოსი-ეს-სი, და სს. მსუღელ, მე-8 რიცხვი თოვ-ის რეზიდენ-ანბრისა, 1305 წ. კვირისა. — ქვეშარეუ. შუა-დღე 11—59. ტუფილიში მე-4 აზღის 7—95, ჩადის 4—34, მთავრე 6 დღისა.

კერძო განცხადებანი

სომეხის ხსნულითა ნრსენხანის საომარდლო და სალიმბატარო ზაზათი

„ი ვ მ რ ი ა“ 1888 წ. 1-ს იანვრიდამ ვაძიავა ვოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ-მოსდევენ კვირა-უქმებს.

შ ა ს ი:			
12	თოთი	10	მ. — 6
11	„	9	„ 50
10	„	8	„ 75
9	„	8	„ 3
8	„	7	„ 25
7	„	6	„ 50
6	თოთი	6	მ. — 6
5	„	5	„ 25
4	„	4	„ 75
3	„	3	„ 50
2	„	2	„ 75
1	„	1	„ 50

საზღვარ-გარედ დაბარებული ელირება—17 მან. მთელის წლით. სოკლის მასწავლებელი, იევირა მთელის წლით დღემობათ 8 მან. ტუფილისა ვარედ მსწავრებოთ უნდა ამაზარს სეკეთი მქაბგის დარეკო: *Тифлис. Во редукцию газет „ИВЕРИЯ“*. თუ ტუფილისა დაცვეთილი ვაშეთი ტუფილისა ვარედ დარე-სზედ შესვალა ენემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციამ ერთი მანათი; სხვა ყოველის აღრისის შეცვლას—4) კან. თუ თთვის განმეოლობაში დაცვეთილი ენემ ვაშეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდგის თთვის პირველ დღემდე ვაშეთი. განცხადებანი მთლიანად ვაშეთის რედაქციამ.

შასი პანსაბაშის დაბამდვისათვის:

1) მუთისუ კვრდსელ თითოჯერ სტრამონი 8 კან., პირველსუ—16 კან. 2) სოკლ უკანასკლავა გვრად 30 მანათი, ხოლო პირველი გვრად—60 მანათი. რიცხვი სტრამონისა გამოაჩინებამას იმას ვკვლავსად, რამდენს ადგილსაც დასტენს 25 ასო ვაშეთის ტუფისათ.

სენაწაწარ და საგამოვლ დანაშნული წერილები (კარკასონდენებ) რედაქციის სახელმძაზრდელს უნდა გამოიშვან. მუთისუ ხელ-ნაწერები, ანუ საგამო-წერილები, თუ საბრეკა მოთხოვნა, ან უსწორედულ ექსტრას, არ დასაბეჭდეს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიხარეს; მტრე რედაქციას ველარ მოსწონებ.

არა-გარან მაწერ მაწერას არ დასაბეჭდობა ხელ-ნაწერებს და წერილებს შესხსნუ რედაქციას არა კანსრულობს. პირდაპირ მთლიანარაგებისათვის რედაქცია თავისუფლად იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმების გარდა, პირველ საათიდან სამს საათამდე და სამდობით 7-დან 8 საათამდე. რედაქცია იმყოფება: ახალ-ბებუთოვის ქუჩა, სახლი ზუბალოვისა, № 9.